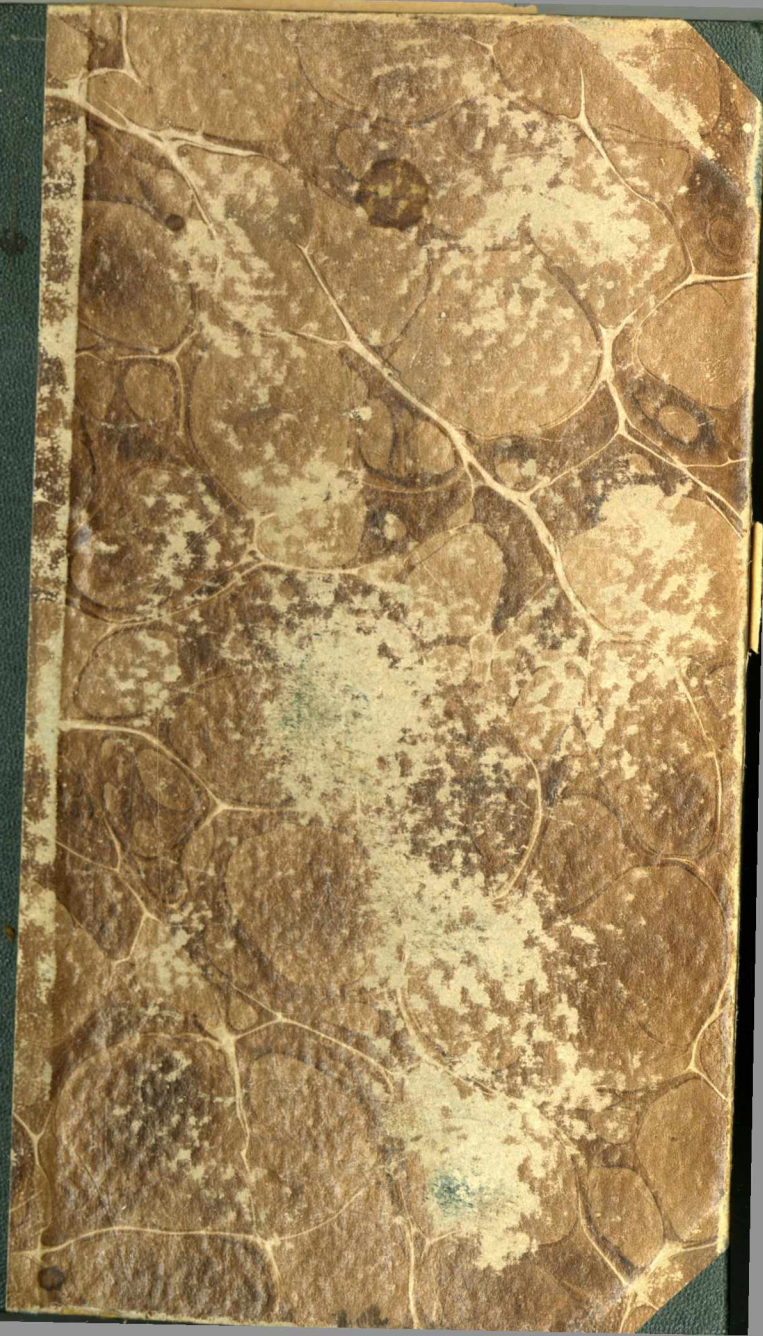

Politikai
röpiratok.

90.

90
692

Zágráb
Magyar Országban

Adjajsten hogy dieső magyar haráinknak
Mint Kálmán nagy Királyunk alatt.
Az Adriai Tengerpart Virányi
Vessenek továbbad is határfalat

4.

Pesten

1843.

6175200565125

Dr. BALLAGI GÉZA.

Előbeszéd

Edes anyámtól nevelési oktatásul csak
nem naponkint intés képen azt mondani halot-
tam, a ki a határokat helyeiből ki moródittyja, sokszor
következésképpen az oka. — eme hatalmas mondásnak
malasztját gyermek koromban kelő képen mel-
tányulni nem tudván, azt igen könnyen elfelejttem,
de épülő intéseknek szent magva meg rögzött. Szívem-
ben anyira, hogy egész életemben senkinél határait
föl nem háborgattam: — de látván a mostani mozgá-
sokat, melyek Szászok óta ép fen tartott Magyar
Országunk az Adriai Tengerik ki terjedő szél vonalát
cseléküleg sérteni célzóznak, ugyan föl ép cserztetett
bennem azon bölcs tan, melyel édes Anyám engem mint
kedves növényét szorgalmasan ápolgatott; így tehát if-
júságomban oktatgatva azon meg vagyok győződve, hogy ig-
rán hív polgár a haza szent oltárához helyesebben nem
járulhat, mint ha minden pártoskodás nélkül, a ma-
gányos személyekre nem tekintve, sem azt: hány magyar
és hány Jót, vagy Szláv Ajku lakja a magyar földet? épen
nem trambiva, a Sarkalatos Törvények, és ezek értelmében
a magától Származó igazság szerint védi annak anya-
nyelvét, ésével szoros kapcsolatban létező haidani határait,
melyek meg sértéje t. i. sérinte úgy fáj, valamint minden
Törvény, ha tagjai veretesnek, vagy épen elij vagatnak.

Horváshon, és magyar Ország közt jelenlegi viszonyok,
ról, az az: Illyriausról eddig-ig felette sok, és pedig Haránk,
ban igen jeles férfiak által iratott anyira, és oly bőven, hogy
én Szeméremtelenségnek tartottam volna e Kényes politikai
pályára lépni, sily nagyszerű Kérdésekbe bocsátkozni, ha
háram javára nem tsak Szeméremtelenség lesni, de meg is hal-
ni: leg szentebb, Segyszeremind leg Kelemesbb Kötelességomnek
nem tartanám ammal inkább, mert Köönsegezen tudva van,
hogy a dolog érdeme si merítőleg nem tsak eldöntve nintsen,
de, a mi borra tó- atürheslen, és Kárhoztató érintett
si növéseknek épen Magyar Országban óriási pártfogói lé-
teznek: nyilvanyos lapok ugyan is tanusítják, hogy bal-
felfogásokból si indulva, a nemfontolva haladók az Illy-
riausról, és általában ennek mozgalmait igazságos ellenha-
tágnak tartani nem atalják, s így nem tsak haránknak
a nem tetijedésiben töm erdek gatot vesnek, hanem a Kon-
illyriai ellenszen ves is, mely elfojtandó volna, nagyon erős-
bitik, missem tudván arról, hogy nem a Horvásh nép töm-
ge, hanem tsak néhány tulburgó, az az tulhágo egyén-
nek fanatizmus a Kétségeket, melyek te-
hát nem a nem tetnek, hanem a nem tetelenségnek be-
tudatandók.

Ha eken igazkodásom valakit föl vidámit és barát-
ságos sikert hájtand, az pusztá- Soha nem Keresett ö-
iömmre leend: ellenkező esetben pedig, ha t. i. az i-
gazságot öszenen meg valva bántottam valakit, épen
nem törődöm vel, mert sem Kérszt, sem bocsánatot, a

a becsüszott netaláni botlójaimért senkiöl nem ké-
rek. Irom ereket csak azért, hogy második édes anyám
hoz, melynek Szelid és nyájos nyelv esetét a tulajdon ho-
nába ötven éves sikeresetlen patientia, és azon hozott tör-
vény után, miszerint ez más, mind magyar nyelven nint
többé - igazság ellenesnek - saját földjére be nem ho-
zhatónak bölcsünk !!! állják, és harámhoz
ragaszkodó keblemet meg nyugasztam, kötelességem-
nek, a menyire tölem ki telhetett, eleget tegyem: nem
pedig, hogy írka firka külső serint nyomó fény által, mint
a divat csak nem atalában elharapódzott, dicsekeset, vagy
akár minő jutalmazást vadászni sily fény üzejre vá-
gyóoni látszassam. Pesten 1842 December 8. =

G. S. G.

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible handwriting, possibly a signature or initials.]

Törvény Cikkkek

3^{ik} 1836. így szól: Halás értelemmel tisztelik a Karok és Rendek Ő Felsége Atyai Szivének hiv Magyarjaihoz viseltető jóságát azon dicső példáját, mely-nél fogva Kegyelmesen ki nyilatkoztatni méltóztott: hogy a Törvények magyar Szerkelete eredeti, és a két Szerkezet között támadható kétséges értelem esetében elhatározó legyen.

6^{ik} 840. Ő Felsége Atyai Szivének hiv Magyarjaihoz viseltető jóságát azon újabb dicső példát, melyeket a nemzeti nyelv gyarapítása érdekében végzett a jelen Országgyűlés alatt y adott, a Karok és Rendek mélyen tisztelik, és

1. § Amak Kegyelmes meg egyezéseivel az Országos felirások Ő eleibe már e jelen Országgyűlésből egyedül magyar nyelven terjesztetvén föl - vala mint azt: úgy

2. §. Abbeli Rivánságoknak Kegyelmes elfoga..

újság is, hogy ezentúl az Ország határaitban
Köz-törvényhatóságok is legfelsőbb helyre teendő
felirataikat szinte egyedül magyar nyelven szer-
kesztessék, hálás érzéssel törvénybe iktassák - egy-
szer mind pedig határozzák: hogy

3. §. A Királyi helytartó Tanács nem tlak intéző,
hanem Közleveis is az Országbeli minden tör-
vényhatóságokhoz magyar nyelven bocsássa.

4. §. Az egyházi törvényhatóságok a világi tör-
vényhatóságokkal, s' ezek egy mással az Ország ha-
tárain belül levelezést egyedül magyar nyelven
folytatni tartoznak.

9. §. A Selsége Kegyelmesen rendelkezni fog, hogy
a magyar nyelvnek hírdője a Kásonai vékhelye-
ken is gyarapítsassék, és a magyar érdekeknek
Kormányai a Magyar Országi Törvényhatóságok-
kal magyar nyelven levelezzenek —

Körülbelül huszonöt évtől fogva a nem le-
tiégkörüli Kérdés, és innen eredő nem letijedésata-
ni vágódás honfiainkat békésen Franciaok jél-
dájára mintegy megkülvan azt okozta, hogy He-
blökben is hasonló érték fel lángolt - természetesen
tehát a Horváshonok is, némely lakosait rokoni
Kendvedély meg lepe - azokat tudni ilik, a kik
résztint a magyar nyelv megtanulását meg un-
van, résztint pedig a Horváshon magyar Országali
Szakodok olta fen álló törvényes és történeti egybe-
olvadásról mitsem ismeri ven, a nyelvnek Horváshon-
bani terjesztése, S általyában a magyarosítás ellen-
eleve ugyan Horvásh, Később pedig illyriai nem leti,
Sedőj pairsa alatt hősi elhatározottsággal a haruki
Sikre a Hi Kelven, a magyar nyelv törvényes be-
hozatalát ellenséges indulattal gátolták, az által
is, hogy törvény irány daczára a hivatalos dolgok
targyalatáját, és el intékéjt tsak nem minden ha-
tósagnal illyriai nyelven be hozni, Sőt még a
Helytartó Tanácsot is oda Kényszeritteni Szakodokol,

..tak, hogy ez - a Horvash, illetöleg illyriai nyelv,,
 ..ven feltérjertendő jelentéseiket egyenesen elfo,,
 ..gadják. Szöbbször illy törvényekben Magyarországyelleni
 ..követeléseinek okvetet kerül helyt adjon.

^ Azon egy közik' előterjertésébe, miket az illy,,
 ..riai pártosok hazánálva cselukat eléni igyekez,,
 ..nek, ez ittál bocsátkozni nem akarok, mert
 ..következményei be bizonyítandják, menyire va,,
 ..látnak azok helyesek, és vilhoz vezetök! nem bo,,
 ..csátokom pedig azokba, mondom, akértis, mi,,
 ..vel azoknak fejtegetése nem fel adásom: azon
 ..ejzémevel tehát baráskorrek meg az érdemes ol,,
 ..vasó, hogy én egyedül törvényes elvek felállitája,,
 ..ra, hitej történeti irományok, és fen' álló törvé,,
 ..nyek' idézésére tökélem el magamat, mikből,
 ..mint reménylom, ki világlándik a jelszavam'
 ..valósága; miért is hason alkotmányos állása
 ..tekinteténél fogva a meg Magyarországnak el,,
 ..lenyerve Horvashontól nem vala várható, s a
 ..meg is létező meg nem fogható.

^a Nem kell pedig megérte memem, hogy az el-
fogultlan igazságot szerető, és történelmes irásban
nem általában járatlan embernek állításom
szeládságát, és alaposágát be bizonyíthatassom.
Ime történelmi hiteles munkák úgy, mint diplo-
maticai adatok politikai elvemét tisztára ten-
dik. — Közönségesen tudva van, hogy Árpád,
mint Magyar Országok haidani Fejedelme
Horvátoknak, és Dalmáciának ura vala-éjha
mindjárt háború villongások következtében ellen-
tartományok utóbb a magyar fejedelemségtől
ideiglenesen el is ltek, még is későbbben Sz. László
és Kálmán Magyar Királyok által ismét meg-
hódítva, Magyar Országok viszsza csatoltának,
és így egygyüttben levők körülbelül 1078 E.
szentdőtől fogva mindenben a magyar Anya
Országgal, mint valóságos tagja egyaránt
örtörtának. Hogy diplomacia így, I nem meg-
képs fekszik a dolog helyéte, kereskednek i-
gen framtalan oklevelek; csak tekintse meg
az erdemes olvasó minden illető diplomatakat.

és a Magyar Királyok Decretumainak elő, és
 utó bevezetése csak nem egészen VI. Károly, i.,
 gen. Kevély helyeket hívére, nem találandó egye-
 bet, mint: regni Hungaris, partiumque ei subje-
 rum, et incorporatarum. az az Magyar Ország, és en-
 nek alá vetett, és bevezetett részei, és tartomá-
 nyai Királya, ezt ugyan kétségbe vonni nem
 csak szemérmertenség, melynek elővezésében
 hittem magamat, de szemtelenség is volna, mi-
 nekutána annak ily valódi léte napfényen van.
 Kerchelich Zágrábi pap, Horvátok életésü
 egyfesz mind a Horvát történetek írója, hi-
 nek munkája Horvátországban se. irás gyanánt
 beültetik, diplomáiak gyűjteményének 1°
 Szakaja: 29^{ik} 54^{ik} 2^{ik} Szakaja 76^{ik} 98^{ik} 139^{ik}
 és többi lapjain a fentmondottaknak valódiágát
 öseintén valja, hogy t. i. Zágráb és Pety Büf-
 pökösegeknek 2^{ik} Andriás Magyar Királytól
 nyert Kiváltságokban azon Csata, mely
 Horvátok az adriai tengeris magyar Or-

13.

Szaggá tette, és melynek Szerencsés bevé-
zeti örök emlékeül Kálmán magyar Kirá-
ly templomot Zarán épített, azon - még ma
is olvasható felirással: hogy ezen új Szeretmény,
voltakép a vizsra Szerzett Horváshon és Dal-
mátia a Szentséges Magyar Koronának Kalá-
vesetett - Körülalásosan le van rajzolva, így
Kólnak: Praj, Lassú, Prizus in Excerptis, Ké-
Kócsy, Hiekinger, Istvánfy, Ké Horváthonban
igen birtokos lévén ottan rendszeren tartot-
tott, Lucius III Könyv, Srenquicai Horváth,
Leher, Fényes, Tomás, Spalatroi Gyeres, Graf
Sermage, Kuffevich Munkáji, után Horvá-
shon: Rivaltsagai Rutjeje Historia Salonit: és
minden hiteles történet írók.

Diplomacailag tehát bizonyos az, hogy
Horváshon még Tronimir, Horvásh Királya
élte le tünte oltá elfoglalva, magyar Ország-
tulajdonává, és mint mondám, annak Ké egy-
tő réfrévé lön; hogy tehát Tomás a Spalatroi

Esperes Luciunál egy helyütt előhozott aron
 állitása, mintha a magyarok Királya tsak
 a drávaig jelenvén meg, ott a Horváthokkal
 Szabad alkura lépven, visszra vonult volna,
 csupa mese onnan is világos, mert az irtt
 Tamás Esperes, Luciunál ellenkezőleg állit
 ja, hogy Kálmán magyar Király Horváthont
 és Dalmáciát hadi erővel Szereatev visszra, és
 újolag visszra magyar Országok betyrtesi.
 tette, következőkép nekie a Drávan át, és
 túl mennie minden egyetre kellezett: aronban
 azt kell itt meg jegyexnem, hogy St. László Ural.
 Kodájárolí aron mondat, miszerint s. i. tsaka
 Drávaig, és nem tovább ment volna a magyar Ki.
 rály, Kálmán Király idejére nem alkalmazha,
 to aron alapos okból is, mert Horváthon elfogla.
 lását tsak Kálmán mint St. László uródja
 fejerte be Dalmatia elfoglalásával, Kinek hada.
 Korázi sorját a tiztelle Tamás nem fejtegeti,

15.
Minek utána így be bizonyulna azon ér-
mény, hogy a közállományra néve Horvátthon,
bar nevével, s meg erősítet Magyar törvények-
nem ellene, s akárait megtartotta, magyar Or-
szágtól külön tétel diplomatiailag éppen úgy
nem képez, mint a Magyar Országhoz kapcsol,
hogy nyers fordításra eltek: be képezzel, a magyar
alkotmány és Kormány alá vetett Jásé és Hun-
sági Kerületek hi egészítő részei magyar Or-
szágoknak; hogy tehát ezen tartományokat
nem alkú, vagy Szerződés, hanem hatalom
Kor kerisette Magyar Országhoz tagadhatlan.
At megyek most Magyar Ország, és Hor-
vátthonkorai törvényes viszonyok állása ta-
glalására: de yomban meg kell vallanom,
hogy törvényeink szempontjából Horvátthon
Magyar Orzággal sokkal aronsabb, mint
sem azt diplomatiaiai adatok tanusítják.
A Magyar Királyok e politicai állomány.

Horvák, kodván, Horváskont Magyar
Országok alá vesett tartománya, és a Horvák
vátokat pedig aronosított Magyar Nemzetgye-
nánt bírták; mint azt Mátyás Magyar Király
alatt 1606 évben történt, és utóbb íméssel,
ve meg erősített bekezdés^{gik} és 10^{ik} pontja
világosan bizonyítja - aronban aron hífeje,
Lézel, alá vesett, vagy kapcsoló, nem igen tö-
vödtek a Magyar Királyok, mert mind a
Két neves, és pedig többfői aron egy bekezdésben
előfordul; ebből tehát nem sokat pro, sem
contra következtethető, mind aron által nem le-
het tagadni, hogy a Horváskont Magyarjai, és a
Zágrábi Püspök, kik a Horváskontnál nagy
befolyással valának, a Horváskont, és nem az
alá vesett Sorsát elismerék a nélkül, hogy
politikai kötelességök ellen legkevésbéen is
vétköztek volna. Azon netalan teendő ker-
degre, vajjon utóbbi Magyar Király meg elő-
ző időkben, a midőn t. i. Horváskont éppen se,

17.
„holsem érintve nintsen, hoggan állott ez
Magyar Országra nézve? Azt bizonyíthatom:
hogy az 1222 évi 30^{ik} és 31^{ik}. 1351 évi 11^{ik}. 1486
évi 73^{ik}. 1492 évi 6^{ik} 7^{ik} Országos törvényekkel
ki merítő feleletet foglalnak magokban, volna,
Kép bizonyítván, hogy ellátszó előki időben a Horvát
bán közvesélen a magyar Lászlósközé
soroztatván, a hivatalból mindenki, ki nem va-
la magyar, ki rekereséssel, - 2^{ik} Andriás Magyar
Király Arany peclát éppen csak a magyar Or-
szágbeli nemesekre tágitatván, a Horvát bán
az Ország bírái sorába egyarányosan a többi
Magyar hivatalnokokkal iktatvatván, Magyar
Ország és Horvátthon közt akkoriban éppen se-
mi Külömbőség nem tétetett, sőt a fen idézett 351
évi 11^{ik} Okinnél fogva Horvátthon Magyar Or-
szág határain belül levőnek törvényleg egye-
nesen ki mondott, innen tehát volt az, hogy
minden akkori Országgyűlési előbeszédben
az jegyztetett meg, hogy az egész Országnak

Képviseleji jelen létében tartatott legyen
Országgyűlés, Horváthont Különösen nem é-
rintven, minthogy Különös Országot nem ké-
pezet.

Hogy tehát ezen Horváthon állása nem vál-
totatván, magyar Ország aztat jelenleg is phi-
lice magában foglalja, nem csak az előhozata-
k be bizonysítottak, sőt a hármos Könyv: 1° R.
11^{ik} H. 5. és 13^{ik} Cik. 2° R. 65^{ik} Cik. 5^{ik} §-osa
állajrónak Hármaj Könyv. 3° R. 1° Kijelje, és
ugyan ennek helybenhagyását tárgyaló ünnepély
meg egyezése, (consensualis, a Köz törvény Könyv.
(Corpus Juris) 1° Tomusának 118^{ik} lapján, ugy
2° Mátyás 1608 évől a 2^{ik} pontban költ
elő bevezdje skinte egy hangulag írónak, hogy
t. i. ambar bánjának Horváthon engedelmese-
dni tartozik, s az ennek törvénye, fő bírója, még
is a hon arulájáról vádoltakat a, Horvátokra
nékve is egyedül a J. Királyi Tábla ki rekefelo.
leg bírálja - hogy így tehát a skentjezes Korona

19.

hatósága Horváshonva is politikai esetekben
ki terjesztetik, - a Száva, és Dráva közi földet
magyarok lakják, és ezen két folyók Magyar
Ország szimereiben léteznek - hogy Horváshon
Magyar Orzágnak alá vetve, és egyszer mind
be tartozva legyen. -

De közelebb adatok is vannak a fölött, hogy
Horváshon Magyar Ország határai belül fe-
lik; k. i. a törvényes és Országos határvonalok.
Magyar Ország több irben Karinthiával, Kar-
noliával, Auszriával, és Stáuerrel határvoná-
sokat tartott. Horváshonnal Sohasem. - Va-
rasd Megye Zala Meggyével Skinte úgy, mint ex
Va. megyével Megyei határvonások tett, Megyei
S. nem Orzági határvonalokat állított fel, ambar
nem a Drávan, hanem távol ezen folyón túl
a Szávon határvonik Varasd Megye Zalával;
Kövekké és képi Magyar Ország és Horváshon
Közi országos határ vonalok éppen nem léteznek.

Hosza lenni nem akarok, azért a többi kut.,
 fejeket elmellőzve, legyenek édes hazám tör.,
 -vényei, úgy mint: 537: 47. 625: 23. 635: 54. 55.
 56. 57. 58. 638: 42. 649: 22. 655: 20. 687: 15.
 715: 39^{ik} törvény cikkkel annak hiteles bizonyít.,
 mányul, hogy Magyar Ország határszélei kalmái
 nem a Drávan, Sem a Szávan, vagy Kulpán,
 hanem egyenesen az Adriai tengerben jelöltettek
 ki, Következésképs Horváthoknak magyar Or.,
 -Szággali határ vonala sem jelenleg nints, sem
 valaha nem volt; a mi ugyan a dolog természeti.,
 -ben fekszik, és az elősorolt Magyar Ország, és Hor.,
 váshon közt létező viszonyokból magából követ.,
 -kerül - hogy így Magyar Ország Horváthokkal
 együtt véve politiai tekintetben egy Ország.,
 -got, tehát semiképen Országokat képez, s azért
 a Szávantuli vidékek a magyar Horvátoknak, de
 semiképs Horváthoknak kéreztettek vissza, art
 ugyan az 1790°: 10. és 1827: 13. 14 törvény cikke

21.

E viszonyokat a Horváthok jól tudván, föld-
jüket Magyar Országtól elkülönösni, vagy
magok' akár mi ürügy alatt a magyaroktól el-
pártolni ennek előtte soha sem kíséreltek,
inkább mindenkor a magyarokkal tartva, ök ma-
gok az 1741 évi 15^{ik} Országos Czikk erejénél fog-
va, Országgyűlésileg azt határozták, hogy az Egy-
házi ügy mind világi Nélsóságok, és tjesse-
gek vizsgálhatóság egyedül csak magyaroknak
hagyassék fen - mit alkalmasint soha sem tet-
tek volna, ha magokat magyaroknak nem tart-
ják; nem lehetne a Horváthoni lelkes rendekről
azt tartani, hogy ök akkor Sajós érdekük ellen
ön megvetésükkel cselekedtenek, mert ezök u-
gyan csak nem bomlott volt meg! - Kik inkább
józan, és bölcs elvekkel ellátva soha nem séün-
tek lenni - ök ugyan nem csak a törvényközi
ragar kodással az Alkotmányt minden alkalom-
mal épen fen tartották, hanem elődeiktől rá-
juk hátrahagyott hűségök is a magyar Hórmány

22.
iránt mindenkör áldozatokkal is bizonyi-
tották, jól látván azt, hogy politikai állásuk,
- ra nézve a magyar Szűléséjü, egyszersmind
is Horvásh, s' vizront, mint bármelyik Senti la-
- Ros, s' hogy a magyartól elkülönözöttek, a mitől
az Isten mentsen meg, hárm. Könyv. az 1° rész-
zük 741: 61° = 63, Serint Sem nem, ege, Sem hi-
- vatal vizele's képe'sége Horvát nak többé épen nem
leendene; Szerencsýöknek tehát tartják Sze-
- retett Horváthonfiai, hogy ök is, Sziúte úgy ma-
- gyarok, mint akár melyik Skorosan vett magyar
- Orfági Rebelbeli. És innen eredett az, hogy a
Horvátok magokat Magyaroknak neverdelvön,
minden törvényt, noha Horváthonva betüleg
- ki terjesztetve nem volt, réájok nézve is kötele-
- tőnek lenni önként elizmerték. - igazságtá-
- lanak Soha sem volsak a józan Horvátok,
és azért azon jogot, hogy ök akképtörvény-
- hozásba befolyának, mi szerint egyedül a
magyarokat kötelező Szabályakat alkantának,

23

tehát ők magyar Országnak Dicsőítői vol-
nának, Soha magoknak nem bitokolván, min-
den orokhoz, melyből a Horváshon ünepélyen
nintsen ki rekesítve, magokat is, mint Köző-
sen alkotott törvényhoz álmájában Közősen hoz-
zá alkalmasítani Szent Kötelezőknek tar-
tani nem szüntek, s erre néve eltántorítka-
tlanok voltak, de jelenleg is vannak, s lesz-
nek hihetőképen még élnek.

Ítéltleg elismerték a Horváshrendek Ma-
gyar Országosi békelettelésüket, a midőn
a Súlyos újoncz állítási törvények, u. m. az 802:
1. 830: 7. 840: 2 cz. folyamában a nélkül, hogy
Horváshonról is csak egy szó mondanék, még
is azon egyszerü „Ország” nevezet alatt az
Országgyűlési külső szerint minden észrevétel
nélkül egy arányosan hozzá járultak, s u-
jonczokat állítottak, — amő az 827: 6. 7. cz
Horváshont épen nem érintik, még is az sze-
rint az adó bevételej tárgyában a Horvásho-

niak elalottak, emez szerint a Horváshonai
 Örsze iratták, területét pedig, Magyar Ország-
 -ból oda küldött egyének által felvették,
 továbbad. noha a 836^{ik} évi 37^{ik} cz. azt, hogy
 a nemzeti művelődésre, és díszre Museum ma-
 gyar Országban alapítások, ugyan azon évi
 44^{ik} cz. által az Országgyűlési költségek
 a Magyar nemesség által viselendők határoztat-
 -ván, így tehát Horváshonra sem hivatko-
 -zás sem történvén: mindazon által a Horvá-
 -tok arányilag hozzá járulnak - nem különben,
 - a mi leg többet nyom: a 846 évi 44. cz. ak-
 -kép rendelkezik, hogy a nemzeti Magyar Sín-
 -ház felépítésére az Ország járulni tarto-
 -zik, ha tehát Horváshok ekkor magokat ma-
 gyar Országbelieknek, és pedig a tárgyra
 nézve koros értelemben nem tartották vol-
 -na, bizonyosan ezen alapítványhoz, mivel
 korosan véve tsak a magyar nemzeti illeté-
 nem adóztak volna, annál inkább nem, mert

Horvátokról különösen Szo' Sem léte-
 tik - a Szávántuli vidékek pedig, am' bár
 Horvátokban léteznek, még is a 827ⁱⁿ évi 13.
 14^{ik} cikkkel által nem Horvátokhoz, hanem
 a magyar Szentseges Koronához tartozásuk
 vizsra, ugy' szinte történt a tenger partokkal
 és Tümeval.

Hogy tehát a Horvátok politikai, és törvé-
 nyes tekintetben magyar Országai aronosi,
 társukat, és egybe olvadásukat telleg is elismer-
 tük, az is már most napfényen lévén - előfor-
 dul azon Kérdés még, minő ezek nem-
 zetisége, és össze férhető e a magyarival, egy
 Országban, egy alkotmány alatt még egy külön
 vagy is a Horvát nemzetiség? És valljon ez Ma-
 gyar, Horvát, Szerviai, vagy éppen Illyriai Né-
 pet viseljen? - Mert hogy a Horvátoknak nem-
 zetisége vagyon, és lennie kellene, tagadni an-
 nál kevesebbé lehet, mivel nemzetisége, és pedig

66.
Magyar Nemejege van.

Mithoda ötlet er, mondandja valaki, a Horvátthon lakosokat Magyar Nemejeggel felruháxni, holott Horvátthonnak tulajdon Nemejei vannak a nélkül, hogy tsak egy szót tudnának Magyarul, vagy is valaki magyar földre léptek volna, — de barátom nem tulajgos ötlet er, ha nem természetes dolog, valóságos tessdolog; ha az egész Corpus Jurist át futjuk, egyéb Nemejeéről, mint magyar Nemejeéről emlitést nem találuk, éjén azért, mivel Horvát Nemején nints, Szüksége volt 741 évi 61^{ik} Kik. Ket alkadni a fölé, hogy tudnillik a Horvát Néma Nemejei, mint magyar Nemejek a hivatalokra néve tekintendők.

Ha illyformán Horvátthon a magyar Nemeje bírja, azon igazság meztelenül álland elötünk; hogy a hármos Könyv. 2^{ik} éjre 4^{ik} cikk szerint más Kőz Nemet, melyet úgy is a nép, az

az: az említett Hük cz szerinti a nemesség, po.. pulus, tesz ki; Horváthokban nem létezhetik, mint egyedül a magyar nemzet, annál inkább nem, mivel minden nemzetiségnek lelke az önállóság, és az alkotmány, melyekkel Horvát.. hon nem más képen, mint magyar Országgal közösen fel ruházva, tehát közös alkotmány, közös kormány, és közös érdek szükségképen közös nemzetiséget is maga után von; mert épen a köz érdeknek társa, és kulcsa a nemzetiség, a nyelvtudak mint ennek eszköze, bélyege, és alapja tekintendő —

Hogy azonban a Horváthoknak Horváthokban magok között saját nemzetiségök is létezhetik, azt pendíteni nem akarom; de minekutána nyilvános törvény által úgy, mint a bécsi békekötés az 1806. évi 9^{ik} és 10^{ik} cikkük szerinti ezen nemzetiség magyar Ország.. nak alá vetettek, és azért a harmadik könyv. III. Rév: 2^{ik} értelmében Horváthok magyar törvény.

ellenes Statutomokat épen nem alkathatna,
hanem a magyar törvénynek mindenben en-
gedelmeskedni tartozik, magából következ-
zik az, hogy a magyar nemzetiség terjeszté-
sében a Horvathonni fiók nemzetiség által nem
gátolthatik annyival is inkább nem, mivel a
Horvathfiógot mint fiók nemzetet az Anya fi-
ók nemzettel elcserélni minden józan hazafi képe-
lehes; tehát Horvathonban is az uralkodó
nemzetet egyedül a magyar nemzetiség, és az
ettől függő nemzetiség teheti, miért is egy ugyan-
azon Skellühatár, egy Kormány, Közös Legfel-
sőbb Forum, Közös Dicasterium, Közös tör-
vényhozó test, egy nemzetiség: ez bizony oly egy-
szerű politikai Allomány, melyben csak egy
lélek lehet, értem a nemzetiséget.

Ha az érdekes olvasó a higgadt vérrrel
előszörolt politikai, és történeti, törvényes elvei-
met megfontolja, ha tekintet oda is veti, mi-
kép a Horvátok magok is minden alkalmmal

el is mérték, hogy ők magyarok, és nem mások,
 midőn magok esedeztek, hogy hivatalviselhe-
 tési jog másnak ne engedtessek, mint magyar
 születésűnek, illyelvű véleményemet önkényt
 nem csak pártolandja, de magáéva is teszi.

Pártolandja mondom Hiki józan hazafi, mi-
 vel a Nemzet a Nemzet az erköz, melly min-
 den erőt Köz boldogságára öse pontosít - ma-
 gyar Országunk Horváthokkal egy és azon
 politikai, és diplomaticai ereje, célja, és érdeke
 ugyan - miben magyar Ország Szerencsétle-
 tik, abban Horváthon is osztódik, kéaja három-
 lik mind az, a mi magyar Országunk Sorsát
 és jólétét előlépteti, és azért a magyar megyék
 a Horvát megyéket épen úgy, valamint magok
 között egy más a magyar megyék tisztelni
 szokták, Atyánkfiai, nével tisztelik, u-
 gyan is Zagrab megyének sem lehet más cél-
 ja, mint Pest megyének a Köz alkotmányos
 boldogságára nézve ugyan, de Külömb ér.

30.
„deke sem lehet a harára név est is.

Hogy magyar Ország, a magyar nemzég,
s a magyar nemzet az Adriai tengerig elter-
jedt, eddig hi van mutatva, a mi ugyan is
az 647 évi 57^{ik} cikkből is hi tetszik, mert
ezen törvényben világosan hi van mondva,
hogy a tenger partok felé a magyar törvény
és a magyar nemzég uralkodik, mi ha így nem
volna, és magyar Ország Horváthokkal együtt
vive egy politikai státust nem lenne, bizony
megfoghatatlan volna az, mikép hathat a
magyar Sz: Koronának hatósága éppen úgy
Horváthokra, mint magyar Országra, és ho-
gyan tarthatnak a Horváthoni harminc-
adók az 514 évi 3^{ik} cikknél fogva a magyar
Sz: Koronához? hogy van az, hogy a magyar Uo-
vari Rámaránál Horváthokra névve semi kü-
lömbség a Számodásban nem tétetik, hogyan
all az: hogy ámbár az 741 évi 11^{ik} és 15^{ik} cikkek-
nél fogva az mondatik, hogy Körtizetviselők

31.
tsak Magyarok lehetnek, s még is a Horvátok is alkalmartatást kapnak - hozzá járulnak még az 1715 évi Horvát és 1741 évi Szászok, és törvényes rendelkezések; mert Magyar Ország Horváthokkal együtt véve, noha bírói eljárásra névbe egyik a másiktól medyek példájára a törvényes értelmében független, egyetlen egy státust, egy politikai testet képez; így tsak lehet meg fogható az, hogy a politikai főbe járó bünöket úgy mint hazaárulási vétséket ki rekesztőleg a Sek. Királyi Tábla bírálja - egy testben, tsak egy lélek lehet, egy státusban tsak egy státus bírója létezhetik, Horváthok, vagy a Horváth nemzetet anyira meg gyalarni vagy sérteni épen nem lehet, hogy egy úttal a magyar nemzet is sértve nem volna, mert egy nemzet, s egy alkotmány, vagyis a magyar Sz. Korona alatt, tudniük Magyar Ország, magyar alkotmány, magyar Föltség, magyar törvény; Horváthoknak ezekre

néve nem Különös de Közös Állása lehet: tehát a honárulást hogyan ítélhesne a baráti Tábla, ha Horváthont csak mint Magyar Országunk betelepített, ki egészítő részét, nem pedig magányosan véve elárulni lehetősége, ha végre Horváthon lakosait csak mint magyarok, és nem egyébek részjülnek a magyar törvényhozásban, a törvények javaiban a magyar nemesség szabadságaiban.

Mondám, hogy Magyar Ország, Horvát honnal együtt véve egy politikai testet képez, mit ugyan a törvénykezési eljárásra kiterjesztendőnek épen nem gondoltam; ezen utóbbi tekintetben Horváthon ugyan Különös test, valamint a Jászok, és Künök, mi igaz. Könyv 2 R. 65^{ik} cikkéből kitetszik - a bár Horváthonnak törvényes bírója úgy, mint Magyar Országunk a nádor ispan, vagy épen a Királyi Tábla, a baráti Tábla aronban itt Sajátságos a Magyar Országunk

33.

okvetéslen befolysáratol menté Országos
hatóság, és tulajdon bírálási határai van-
nak - nem külfömben jogositva a Horvát-
hon a törvény értelmében Statutumok által
Katri, melyek ha törvényileg helyben hagyat-
nak, hivalképs törvény hiányában lakosai
között kötelező erejűek - meg vannak Horvát-
honnak municipális jussai, melyek törvényi-
leg is meg erősítve közöttük törvény gyanánt
tartatnak, - bányáknak ugy skintén egy Kö-
vetjűknek a felelősi Táblánál ülése, és sza-
vazati joga van, egy szóval: vannak oly tu-
lajdonai Horvátthonnak, melyek nekik nem
supán tiszteletbeli Orzági nevezetet meg-
adani igényelnek; mert itélő mestere is va-
gyon, Kinek előléptetése rendszeren udvari Ke-
serendarius: Méltósággal jár; S illy körülmé-
lásokkal tehát Horvátthon ugyan azon egy
politikai testet, a hová a Nemzég, a Nemzet,

tiyeq, é hűség telenség kérdése tartozik, ma-
gyar Országgal együtt be ki, de mint törvény,
hatóság tulajdon rabályaival fogva Horvát-
hon saját testü tartomány.

Et uttal art Sem kívánom balra értetni,
hogy Horvát hon magyar Ország nak alá van
vetve - Sem én, Sem a törvény art másképen
nem magyar azra, mint ak kép, hogy valamint
egész magyar Ország, é Horvát hon azon egy
uralkodónak, kit magyar Ország törvénye
fejének elismer, azon magyar Koronának,
é alkotmány nak engedelmeskednie kötelej,
ugy ez magyar Ország nak gyarmatilag, vagy
épen rabföldgáidkép ninty alá vetve - noha
nem létezik Horvát honról eredetire néve
más, mint az, hogy a magyar Királyoktól ha-
di Szerencjével elfoglalva, a Horvátok azonnal
magyar Koronának alá vetettek; az még,
é bizonyos, hogy - miután az első meghódítási

Szempilánattól fogva, valamint a fent idézett
 törvények bizonyítják, a Horvátok a magya-
 rokkal mindenben egyenlők lettenek, ugyan
 azon magyar Nemzettel föl ruházták, és
 az Ország gyűlésére képviselőket küldöttek,
 mindarráttal nemü egyezkedésnek kötöttük
 történi kellest, mely Szerint a Horvátok
 magokat a magyar Sz. Koronának alá vetet-
 ték, mivel a magyarok őket állgyukfiainak
 elismervén őket nem tsak a Sör magyar nem-
 zeti séggel, de evvel legkorosabban örsre
 kötött magyar Nemzettel is fel ruházták;
 hogy pedig velök egész az egyenlőségig al-
 kotmányukat osztották, azt természetesen
 igen nagy fontoságu tettei hozták magok u-
 tán, és így világos már, hogyan kellejék ér-
 teni azt, hogy mikép van Horvátok ma-
 gyar Országnak alá vetve? ugyt. i. hogy
 az errel egy testet képer, - Külömben igen

nagy ellenmondás volna abban a kifejezésben, hogy Horvátthon alá vetve, és egyszer mind Magyar Országának beteszítve van, mert grammatikai értelemben a magatartásnak is ellenben állana azt beteszíteni, a mi a testnek tsak alá vetve vagyon.

Innen mindazonáltal nem folyik az, hogy a Horvát Követeknek joga van minden törvény alkotásába befolni a nélkül, hogy olly befolyásukkal szabott törvénynek, mely Horvát honra név szerint nints ki terjesztve, vagy azt nem említi, engedelmessédni kötelez nem volna, mivel így észmélkedve az Követek, hogy a Horvátok Szabhatnának a magyaroknak törvényt a nélkül, hogy őket illetse, és így a Horvátok Magyar Országának dictatorai volnának: aronban ez igazságtalan volna, aron Isten Szava szerint, a mely tör.

37.

mely törvény alól tehát Horváthon űi nem
vésetik, annak hogy engedelmessé die Hótelej,
az oktozo' igazságból következtető; midőn tehát
a Horvátok a magyar nyelv ról Szóló törvényeket,
mintha öket egyaránt nem Hóteleznek, magok,
től elhárittani igyekezőnek, a magyar nyelvet
űi gunyolván, annak egy illyricai űi Rohols
nyelvet ellenébe vetni merézőlenek, akkor nem
tsak tulajdon érdekük ellen Szegűlenek, ha,
nem hogy Szentséges Anyuk ellen halálason is
vétkesnek több mint bizonyos-fónakáttal,
jában azon okoskodás, hogy a 836 évi 3^{ik}
cik. tsak Szorosán véve magyar Orzágra
érttetendő, és mintha Horváthon magyar Or.,
Szág határain belül nem lévén a Horvát.,
kat a 840 évi 6^{ik} cik nem illetné - a felyebb
hivott törvényben világosan az mondatik, hogy
a törvények magyar Szerkezete eredeti, és a
Hét Szerkezet között támotható Hét séges és.

38.
telem esetében elhatározó legyen a magyar
Szöveg — Kérdem most én, hogy lehet az bírónak,
aki magyarul nem tud, hogy a latin Szöveg-
ben támaszkodó kétséges értelmeket, melyek ugyan
léteznek, meg erküls hit szerint halálj ve-
tek nélkül bírálандhatja? Kérdem, hogyan fon-
tolandja meg az ügyvéd a latin Szöveget,
ha magyarul nem tud? — vagy talán ezen
törvény nincs irányozva Horváthonra is, s
így egész törvényhozó test hazudott akkor,
midőn az idétt törvényt alkotta, miszerint
a magyar Szöveg hi vétel nélkül áltájában
az eredeti, és a latin csak másolatja, — hogy
pedig Horváthon magyar Ország határain
belyül leserik, már eldöntve, és be bizonyítva
vagyon, mi nagyon gyámolítatik az általi,
minekutána a 856 evi ³ cikkben az mon-
datik, hogy a magyar nyelv a véghelyekre is

Mártinycol Róta Kegye hivatali leiratában világosan érintetik, önédekük tekintetéből szinte úgy most magyarul a hivatalbeli dolgokat viselni, mint az előtt a latin nyelven, sőt a Horvátok a Magyarok kel tartottak még akkor is, midőn németül kellett tudniok, és most midőn a tulajdon Anya nyelvét saját földjén honosítani kívánja, s midőn magok a Horvátok is az iránt folyamodtak, miszerint a hivatalok egyedül magyaroknak adassanak, midőn a 827 és 830 években tartott Horvátthoni gyűléseken a Magyar nyelv megtanulását elkerülhetlenek ök magok találván, minden lehetséges móddal a dolgot az Ország gyűlésen oda irányozni törekedtek, hogy a magyar nyelv Horvátthonban is egészen meg honosítsék, és pedig olly rögtön, hogy a tanuló ifjúságnak is kell magyarul tudnia. Kétszert a felsőbb iskolákba fel nem vették

91.

kező - a ki ezen Horvátoknál végrejt olvassa, más
oldalak pedig arakat a panaszokat hallja, hogy
magyar Ország nyelvét Horvátokba fölötté hirté-
lenül be hozni Szándékozik, a fölötté meg üstök-
tétől és botrányokozásaitól visszra nem tartjátja
magát, látván, hogy erőszakoskodásról vádolt ma-
gyar Ország még azt sem telyejizette a Horvátokra
néve, mit ezek ön magok a Gyűlésekből rendg kö-
vetjük által kérték (Infructio Ablegatorum Croa-
ticorum ad Regni Hungariae Dietae emissorum in
Anno 1527. et 1550. elaborata) tehát azon panasz, hogy
a magyarok Horvátokba néve nyelv tárgyában
erőszakoskodtak, igen nagy igazságtalanság, idellen
vádjá, és saját Szájába pököés.

Minckutána tehát a Horvátok, a törvény, és
a Horvátok saját Ohajtásai oda véresök, hogy a la-
tin nyelv helyett a magyar Anya, és már most tör-
vényes nyelv véresök fel, kétség nincsen ^{hogy} Horvátok-
fiái magyarul hivatalos ködnei kötelejek; - és ha

a Kormány a németeket oda kényszeríteni tudta,
 hogy ők a hivatalos nyelvet letevé, a magyar ha-
 tóságokkal latinul levelezzenek, s az ő kötelese-
 gül válik a Horvátokat oda bírni, hogy magya-
 ..rül ők hivataloskodjanak, kitnek állásuk tekinté-
 téből s az ő kötelezése s az is, hogy a magyar nyelv
 ..vet elfogadják, mint Sz. László magyar király alatt
 a latin nyelvet elfogadták.

Hogy azonban otthoni körökben latin, vagy
 Horvát nyelvvel ne éljenek, gátolni őket nem lehet;
 s kélm oda vezet, hogy a magyar nyelv nem nép
 nyelv, hanem, valaminek latin volt, curialis nyelv
 ..vé legyen a Szentséges Magyar korona hatósága
 ..alatti tartományokban és részekben, ellenke-
 ..zőleg magyar Orzággal egy testben nem élhet Ho-
 ..vátia - egy testnek, csak egy lelke, egy nem te-
 ..tisége lehet, test részekből áll, Horváshon en-
 ..nek egy része - hozzá járul, hogy a fő Dicasteri-
 ..umoknál már igen ritka találhatók oly fer..

43
fiak, kik latinul jól tudnának, és a Horvát..
honi latinul Szerkesztet pereket, és egyéb oda föl
terjesztendő tárgyakat el tudnák dönteni - a rész..
nek tehát Szers kötelejége magát a törshet al..
Kalmartarni és a leányok az Anyának engedelm..
melkedni.

At megyek most Horváthon municipális tör..
vényekre, azt aronban előbozsajtván, hogy a muni..
cipium az idéres törvények értelmében, mint a hár..
nos Könyv 5:ik §. 2:ik Kijel rendelkezik, általya..
ba véve épen nem harsat a köztörvény ellen, és
hogy azt minden köztörvény, ha arral ütközik, meg
Szünteti; - előhozta ugyan némely tudóska Hor..
vátok azt, hogy valami törvényben az állana, mint
ha Horváthoni Statutumai az Országgyűlés tár..
gyává, Soha Sem lehetnének, tehát generális tör..
vény által meg nem Szünteshetők: aronban való..
Skolok nekik, hogy Statumokat Szabni az Or..
Szággyűlésnek nem a hivatása, hanem törvényeket

horri, és azért méltóság alá volt, min a
 pális Statumokkal foglalkoznia - tehát ter-
 mézetesen nagyon az, hogy a Statumok a ma-
 gyar Országgyűlés tárgyjára nem lehetnek, mert
 a hol törvények Szabásnak, ott municipális Statu-
 mok nem tárgyalhatnak, S-árokat előidézi
 sem Szükség, de arokhoz ugyan alkotandó törvény
 elleniben ragaszkodni, politicai, és törvényhozási
 tudatlanjagot árulna el, de főlöleg is volna Sta-
 tumokat Országgyűlés tárgyjára lenni, mert
 a municipális Statumok csak köllélag tör-
 vények, ha tehát valami törvény alkotásik,
 akkor a municipale Statum magából meg-
 szűnik és elűz - úgy Maria Theresia alatt is
 voltak példák, hogy Horváthoni Statumai ad-
 dig nem voltak kötelezők, még magyar Országgyű-
 léseben helyben nem hagyták, tehát ezeknek
 ereje a magyar Országgyűléstől függően, sem
 sem igazságosan, sem logicailag következhessen

45.

nem lehet, hogy ily törvényt tárgyalásba
vésseni többé szabad nem volna - mert elöben
meg áll az, hogy az, mi az igazságok elvégzésének
módját illeti, a törvényhozó testtől elidegeníthető -
így tehát a törvényhozó testnek azon joga fen ma-
rad, miszerint a magányos és közönséges ügyek ha-
tóságoknak a törvénykerési módját, a kivá a nyelv
az az: a hivatalos dolgokat vezető nyelv is tartozik,
meg határozza.

Egyedül magyar közönségének okolta
a magyar nyelv behozatala ellen most történt
Kérelmek - 2ik Leopold király alatt elhatározta,
több ugyan a magyar nyelvnek Horvátoknál elter-
jedése is - övön evől fogva ezen fen álló törvény
miképp fogantatott? és a 346 cikk az, hogyan haj-
tasson végre? a tapasztalás mutatja, hogy Kérel-
nél kéresebbé. Midőn tehát a törvények igysem
milyében elismeretnek, vagy csak azé irának,
hogy teljenek a lapok, akkor ellenjegyzések

újmi Konyü Relekerhe nek - kosszu beszeg. nek halál a lövetker ménye; bizonyítják erre a Storváshoni gyászos ki növéjek, melyek szerint edeg Anyai nyelvünk elől egy idegen - elavult hollasi nyelvnek további tövénnytelen fen tartajavárigye alatt elfordulni nem átaljanak, holok törvény, és közkép parancsolta kötelesek a magyar anyai s hivatalos nyelvei elfogadni, mely kötelesegek aronban a magyarok mai napik sem helyesnek be, mert még most is némely hatóságok hivatalok, de nagy férfiak is gyávóságaiakak kép vallak meg, hogy igen késekednek aron, valjon Storváshon. Magyar Ország határai belül leszik e? valjon igazságos volna e a Storváshon költött követelni, hogy magyar nyelven hivataloskodjanak?

O te Szegény, de dicső - hívfiaditól foserő - Magyar Ország! te néked Szabad alkotmányos s alkotmányos törvényeidet, és egész belállománnyadat Alhgyailag Szerető Uralkodó'ferjed mellet

42

majd nem lehetetlen, hogy saját véredel Szerep
földeden már 50 év előtt hozott oly törvény után,
mely azt rendelé, hogy a hivatalos nyelvi kívánók
magyarul tudjanak, s így ölvénével kéjőbb -
mi idő körben fiaid francziául, németül, ben-
goliul beszélni, és az előtt soha sem létezen ilyen
nyelvet tanulni tudtak, - már nyolc Század
lefolyna után, neked mondom, majd nem lehetetlen
édej anyai nyelvvel uralkodóvá teleni, mert em-
mostani új fiaid nem engedik, kik mind mosto-
hák gárolják a te szent, és leg igazságosabb kí-
vánatod be teljesítését, a magad földjén nem
szabad neked magyarosítást terjeszteni, és pedig
Magyar Országban Szorosán véve akert nem.
mert a nem magyarul tudóknak nagyobb a
széme, mint a tudóké - mert nem értem vir-
kóti Panoniáról / Horváthon / mert ennek
lakosai ilyrek akarnak lenni, és magyarul ta-
dri nem akarnak.

Ihol Kegény boldoglalan kemzet, Kinek
 Saját fia anyja nyelvüket egy idegen nyelvnek
 hátra teszik, miután nem anyira ar egész kem-
 zet meg veséje, mint inkább némely magányem-
 bereknek nyerendő népszerűség tekintéséből meg-
 gondolatlanul tenni nem látnak - nem akarom
 mondani, hogy pénzért tulajdon anyukat el-
 káriják, ^{adni} úgy, mint haidanában Kristus el ad-
 ták, mert én ar elpartolt véleményeket, melyek
 most e tárgy fölött forognak, egy kis meg gon-
 dolatlanságnak, ar ar Korszellemnek tulajdo-
 nisom, amál inkább, mivel a tudósoktól igen
 is lehet megfontolást, és helyes ítéletet várni, de
 nem a Korszellemtől, és kor emberektől, kik-
 nek ar Országos Kötelekéről sem tudásuk
 nintsen, kiknek azt most néven nem lehet ven-
 ni, hogy eddig nem tudták ar, hogy Magyar Or-
 szágnak nem a Drávan, hanem ar Adriai ten-
 gerben a határ pontja - s így miután Hor-

49.

hon az Ország határain belül fekszik, Horvátokban a magyar nyelvnek bár rögtönibé rohanása is lenne, de igazságtalannak nem látszhatik; ti pedig Horvátok paripátokon tántorodtok, midőn azt akartátok tagadni, a miből öntagadatok következik - a Horvát Nemzet Ivonimir holtával, illyriai pedig Kr. István Születése előtt 150 évvel a Rómaitól a lat meg séült gyakorlatilag leterni, Ti tehát magyar alkotmányal, és kezeséggel felruhátatva, Kaptatok a sokkal dicsőbb Magyar nemzetiséggel - mint hogy pedig a Horvát nemzetstatistiai jelleme az irigység, a Magyaré kevélség: ez másnak nem ártthatván, amoból könnyen meg fogharó, és következik a minden rossznak kuszfeje, és eredménye.

Ti Horvátok a magyarokkal együtt elegeken nem csak a tatárokkal, de a napkeleti el.

lenséggel is dicsőségesen, és közzösen har-
 szolások, néktek küjétek az uralkodó ma-
 gyar harához szagazkodástok több kiváltá-
 gokat tulajdonított; ti egy szóval Magyarok,
 Kalegyütt egész Európában ki tűntek
 magatokat; ti a magyar alkotmányt mint ma-
 gyarok, nem pedig mint külön nemzet szász-
 dok ősök elvették, ti tehát igen nagy hő-
 sek vagytok: e mind porkepen eltűnik, ha
 nem vagytok magyar Szentjégy korona alatt,
 magyar Ország lakosok, mert talak azon Hor-
 vátokról szólnak a gyöngy Annáljok, kik ma-
 gyar Ország tartományokat laktak, nem pe-
 dig azokról, kik Lvonimir halála után lenni
 meg szüntek, ha tehát magyar a nemzetjé-
 tek, mint valóban az, eme csere reátok néve
 nem költésű, - Nemesítetek is az Arany bulá-
 ban, és a sz. Koronában fekszik, így ön maga..

...tak ereszter, és ereszter nyilaskoztatok,
 ha nem vagytok magyar Országbeliek, meg
 vagytok fosátva minden nemejégi jogoktól,
 mert az Ország bulka csak egy Orzági neme,
 Ségrol Szól. És mit tejtetek el Szakastva ma-
 gyar Orzágtól? ha ez ki vihető y volna? - erü-
 szaknak proda'jává lesátok, s Horváthon
 igati gyarmat leendene - végre alkotmány,
 Kormány az az magyar Kormány erő nélkül,
 ek meg Sirnátok, de Késön tetteilekel, azon-
 ban az Isten, és bölcs ályáskodó Uralkodónk
 gondoskodand arról, hogy a jelen alaptalan és
 felette büns mozgalmak meg Szabolárva, a
 törvény, és említett Királyi leirat értelmében
 Horváthon magyar Orzággal must y egészen
 egy testé maradjon.

Nem különben ti némely új Szellemü Ma-
 gyarok Szörnyen tévedtek - a Kőr Anyjátok
 ellen Regyeslenkedtek s minden politikai Sa

52.
galom ellen is veszkések, midőn így est.,
mélkedni nem irtóztok,, hogy a nyelvész a
nemzetiségnek alap minőségét jelölve ki, mi
után tehát magyar Országot némes, tot, Jelen,
és Isten tudja minő felekezetek laknak, a
magyar nyelv és községe tenni Azarnok,
Jág volna, mivel így eltiportatnának a kü-
lömbféle nemzetiségek a magyar nemzetiség
által, a mi fölötté igazságtalan, de aligha ki-
viharosó is volna,, így ébredtetek fel ti magatok
a békés ember, ki ha nem is tudott magyarul,
magát más nemzetű embernek, mint magyar-
nak ezen idöszak előtt Soha sem tartotta —
arrt érdemileg nem is érintvén, hogy minden po-
litica ellenes tet egy Országbeli népes több fele-
kezetekre, vagy is nemzetiségekre egyszerre sta-
kasítani. S így az egyenlő érdekű egyesítést
a kára kárára felbontani, vagy is ezt gyamo.

53.
„liani- igazságosnak, és józannak ezen nem
tarthatom azon elvet, hogy magyar Ország
bár mely lakója legyen ex eredetere nérvetve,
Horvát, Szlav, vagy Angol, mikélyt magyar Or.
Szágban csak tíz év előtt telepedett le, magyar-
ra nem vállal, hanem Szárodok óta is Magyar
Országban állandósan lévén, a magyar alkot-
mányt, s ennek jólelkony áldásait, s a tör-
vényt élvezvén, még meg nem honosodván vi-
déri ember maradvékjával együtt folyóvíz ma-
radot; ezen fölülte veszélyteljes elvans hozná
maga után, hogy a magyar földön Magyarok
Közni, és megtalálni fáradság volna - hogy
továbbad illy idegen ajka emberek hivség telen.
Séget sem követhetnének el, mert ok nem hon-
fiak, s így őket a törvénysem szenvedőleg kö-
telekhetné, ámbar ok csak kövölög élénének vele,
a nyelv, és nem a föld, s alkotmány a Remde-
tjeznek Anya, mi ugyan millió bajokat huara
magával: azonban törvényileg is az 1606 évi

37.
bécsi békekönyv 9^{ik} § Szerint minden a ma.,
gyar korona alatti nemzetek, magyar nemzet,,
nek alá vetve; miérett is felelegyet találom a
további szavak vesztegetését az állván: hogy
nevelésére méltó mondas, mintha a magyar
Ország lakos ha magyarul nem tud, azért nem
magyar, és olly nemzetű ember, mily nyelvet beszél
él - mert ha így volna, akkor a szigányok,,
nak is nemzetiségök volna - tehát magyar
Országban lévő letelepített ember, ha csak tíz
évtendőig ott tartózkodott, magyar lesz, amél
inkább tehát azok családok melyek már Ská,,
zodok óta a Magyarhon köz anyjának fiai.

Int a politica, hogy mindnyájon egyetértés,,
ben egyenlő magyarok legyünk, az erkölcsös
nevelés is azt követünk igazságosan meg kíván,,
hatja, hogy a Köz Anyánkhöz fiai ragasz,,
Közdejal hívek legyünk, és egy szóval mond,

55.
„jók Si: egy dicső Anyának engedelmes
hív fiait vagyunk - éj így adott Szavamat
beváltván, végrem igen egyszerűen Szer.
Keltett Soraimat azon Kőz mondat. Nem.
előtti tartással; virez unisa magis agunt;
Concordia res parva crescunt, discordia ma-
gna dilabuntur. ~

DE BALLAGI GÉZA.

